

Ing. Jan Spira - životopis

„Okolnosti válečné doby ze mne udělali samotáře. Místo toho abych si s dalšími dětmi hrál nebo sportoval, byl jsem schovaný na půdě a četl jsem knihy...“

Jan Spira se narodil v roce 1934 v Plzni do Německo-židovské rodiny. Jeho otec byl židovského původu a pracoval jako specialista na telefony. Matka původem Němka byla v domácnosti. Doma u Spirů se mluvilo německy. Do první třídy obecné školy už nenastoupil. Dle nacistického nařízení se mu jako židovskému míšenci nemělo dostat žádného vzdělání. Následovalo období, kdy si malý Jan stále silněji uvědomoval, že je někým jiným, než byly ostatní děti. Rodinu donutili uvolnit svůj byt vysoce postavenému nacistovi. Maminka musela na plzeňském gestapu velice často snášet výhrůžky. Chtěli, aby se s otcem rozvedla. Pro Němce bylo potupné, že ona jako čistokrevná Němka má za manžela Žida. Nátlak statečně vydržela a k rozvodu nedošlo. To jejímu manželovi a malému Janovi zachránilo život. Protižidovská opatření se přiosťřovala. Janův otec musel opustit vedoucí pozici ve firmě a pracoval jako dělník v kaolínových dolech. Díky své kvalifikaci si jej později vyžádala pražská židovská obec, kde pracoval v telefonní ústředně. Ke konci války byl internován v pracovním táboře na pražském Hagiboru. Malý Jan zůstal s maminkou v Plzni. Když chtěl jít hrát svůj oblíbený fotbal, riskoval a z domu odcházel bez žluté hvězdy na prsou. Vzpomíná na chování některých českých sousedů. Někteří se od rodiny okamžitě odvrátili. Jiní ale pomáhali třeba tím, že brali malého Jana k sobě pravidelně na oběd. To mu zajišťovalo větší přísun jídla. Život v protektorátní Plzni nebyl jednoduchý. Byl naplněn zakazy, strachem o otce a konflikty s chlapci z Hitlerjugen. Zfanatizovaní chlapci s bludnou vidinou své nadřazenosti si brali děti, jako byl Jan často na mušku. A ti se jen těžko smířovali s vědomím nemožnosti žádného dovolání.

Koncem války se plzeňská škodovka stala cílem spojeneckého bombardování. Jan vzpomíná na hroznou chvíli v krytu pod domem. Vzpomíná na zesilující hvizdot a rány dopadajících pum. Vzpomíná ale i na chvíli štěstí, kdy Plzeň osvobodili Američané.

Do Karlových Varů přišel s rodiči v roce 1946, kde otec získal zaměstnání vedoucího pobočky telefonní společnosti. V tu dobu dostala matka povolání do odsunu, byla totiž Němka. Rodina musela řešit absurdní situaci, kterou jim neklidná poválečná doba přichystala. Naštěstí se otci podařilo najít rozumného funkcionáře a ten odsun matky zrušil.

Jan hrál rád na klavír. Hudbu však studovat pro svůj nedostatečný třídní původ nemohl. Vystudoval fakultu architektury a pozemního stavitelství na ČVUT. Hudbu však neopustil a během studií hrál v hudebním souboru. Hudbě se profesionálně věnuje dodnes.